

N:o 40.

Af herr **O. Anderson** i Hasselbol, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag, afseende införande af vilkorliga straffdomar.*

Jag tillåter mig härmed förnya min vid förlidna års riksdag väckta och då af Andra Kammaren bifallna men af Första Kammaren afslagna motion rörande s. k. vilkorligt domfällande.

Det vilkorliga domfällandet har, såsom jag förut erinrat, numera under olika former införts i staten Massachusetts i Nordamerika, i Belgien, i Frankrike och i England samt i flera bland de engelska kolonierna. Öfverallt, der man pröfvat dess verkningar, har man, enligt hvad jag förnummit, varit mycket tillfredsstäld dermed och mycket prisat dess välsignelsebringande inflytande. Förunderligt är det då i sanning, att man här i landet icke ens vill anse saken förtjena en närmare utredning. Ty obestriddigt lär väl vara, att vi ingalunda sakna anledningar dertill.

Lagutskottet vid 1893 års riksdag har visserligen, under hänvisning till diskussioner vid juristmötet i Köpenhamn, sökt bestrida detta, och dervid bland annat uppgifvit, att den förnämsta anledningen till det vilkorliga domfällandets införande i främmande länder varit att söka i oviljan deröfver, att äfven den första gången till ett kortare

fängelsestraff dömde i dessa länder utsatts för gemensamhetsfängelsernas besmittande inverkan. Detta är dock till en början icke riktigt, ty hvarken i Amerika eller ännu mindre i Belgien och, efter hvad jag tror, icke heller i England lär något dylikt förekomma. Men derjemte innebär detta påstående, enligt mitt förmenande, ett fullständigt förbiseende af sakens rättsliga innebörd, som ligger deruti, att det första straffet så ofta verkar raka motsatsen mot hvad det borde verka, alldeles oberoende af, att den dömda icke insättes i gemensamhetsfängelse. Detta fängelsestraff är nemligen ej tillräckligt långt och kan ej heller af lätt insedda skäl göras tillräckligt långt för att hos den brottslige alstra en djup ånger och en fast föresats att börja ett nytt lif. Men det är deremot fullt tillräckligt för att på den sakfäldes panna, ofta för lifstid, sätta brottets kainsmärke. Huru ofta inträffar det icke, att en yngling just vid den ålder, då lagen anser honom fullt tillräckelig för sina gerningar och i öfverensstämmelse dermed mot honom rigtar sitt straffhot i hela dess vidd, faller offer för de frestelser, som just vid denna tidpunkt i så rikt mått möta honom i lifvet, och mot hvilka han just då ofta eger så ringa motståndskraft, och att han i följd häraf och i saknad af ett godt föräldrahem, eller kanske rent af under inflytande af ett dåligt sådant, råkar i dåligt sällskap och slutligen i ett ögonblick af lättsinne förledes att deltaga i ett brott, som på några månader förflyttar honom inom fängelsets murar? Det kan ju hända, att han genom denna akt af rättvisa blir en bättre människa. Men allt för ofta, olyckligtvis, blir resultatet ett helt annat. När han utträder ur fängelset, mötes han icke blott af samma frestelser och samma omgifning som förut; han står derjemte inför något, som icke fans tillföre. Han har blifvit brännmärkt såväl i sina egna som i andras ögon, och den som kommer ut från fängelset finner svårligen någon lönande arbetsförtjenst; arbetslösheten alstrar hos honom nöd, förtviflan och trots, och inom kort hamnar han åter i fängelset, och sedan går resan raskt utföre, till dess man står inför den förhärdade vanebrottslingen, det straffande samhällets mest hopplösa företeelse.

Jag tror därför för min del, att man ingalunda med fog kan påstå, att vi icke i vårt lands lagstiftning och deraf alstrade företeelser hafva anledning att taga den af mig väckta frågan i allvarligt öfvervägande.

Jag tillåter mig ock erinra om ett beaktansvärdt uttalande i frågan under debatten i Andra Kammaren ef en person, hvars omdöme här var fackmannens. En dåvarande ledamot af kammaren, som är chef för en af våra största fångvårdsanstalter, och som eger erfarenhet

på detta område, yttrade nemligen bland annat: »Om en sådan lag, som den nu ifrågasatta, skulle komma att införas, är jag alldeles förvissad om, att en stor del af dessa unga brottslingar, som nu dömas till fängelsestraff för mindre tjufnadsbrott, aldrig skulle återkomma till domstolen. Ty jag öfvertygas derom, att den vilkorliga domen skulle innebära ett tillräckligt korrektiv för dem, och på samma gång äfven fästa föräldrarnes och målsmännens uppmärksamhet på, hvilken väg de brottslige beträdt, och göra dem mera angelägna att följa och öfvervaka dem.» Detta anförande af den erfarne fångvårdsmannen torde äfven utgöra ett tillfyllestgörande svar på den af lagutskottet förlidit är mot det vilkorliga domfällandet anförda invändningen, att det icke vore nog kraftigt för att »göra intryck» på den brottslige. På ett annat, af utskottet jemväl anfördt skäl, eller att den genom brottet förorättade skulle känna sig upprörd öfver att »lagöfverträdaren lemnades utan näpst», tillåter jag mig svara, att, om den förorättade kan vara så tanklös och oförståndig, att han harmas öfver att den brottslige behandlas på det sätt, som bäst synes möjliggöra hans förbättring, så bör staten lemna detta utan allt afseende, enär det för staten måste vara oändligt mycket viktigare, att en ung brottsling blir räddad från lastens bana, än att en dylik målsegande icke känner sig fullt tillfredsstäld. Och hvad slutligen beträffar utskottets jemväl anförda invändning, att det vilkorliga domfällandet skulle gifva anledning till en rättsolikhet i behandlingen af lika svåra förbrytare, hvilken ej kunde undgå att såra det allmänna rättsmedvetandet, så tillåter jag mig endast anmärka, att ett sådant omdöme icke lär kunna fällas, med mindre man totalt förbiser såväl syftet med som motivet för det vilkorliga domfällandet, samt att det allmänna rättsmedvetandet i alla händelser antagligen icke skulle uppröras öfver detta mer än öfver den så ofta förekommande företeelsen, att två under lika omständigheter begångna och i öfrigt lika brott af olika domstolar ådömas med högst olika straff.

Deremot erkänner jag villigt, att jag törhända i min vid år 1893 års riksdag väckta motion ifrågasatt en ej nog omfattande utredning.

På grund häraf och med vördsamt hänvisande i öfrigt till hvad jag förut i mina vid 1890 och 1893 års riksdagar i ämnet väckta motioner anført, tillåter jag mig hemställa:

att Riksdagen må hos Konungen anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utreda och undersöka, i hvad mån det i vissa utländska lagar stadgade vilkorliga

domfällandet må finnas lämpligt att i vår lagstiftning införas, samt till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill en sådan undersökning kan föranleda.

Stockholm den 26 Januari 1894.

O. *Anderson.*

I motionens syfte instämma:

Carl Falk. E. J. Ekman. A. F. Broström.

A. H. Göthberg. A. Hedin. Carl Carlsson Bonde.

Wilh. Nilson.